

טריפ

תמי אילון

ציצים

לא צריך להיבהל. לא מופע פמיניסטי. דורין כספי, מרטין פרידמן ורולנדה שגראן מעלות קברט, שהן קוראות לו "קברט חצוף". רצף של מערכונים ושירים, במבט הומוריסטי, על האשה של היום. הן נכנסות לחדריהמיטות, לתוך מערכות-יחסים שני שים ממהלות בין לבין עצמן, בין לבין גב-

מרטין פרידמן, רולנדה שגראן ודורין כספי ב"ציצים" רים, בינן לבין ילדיהן ובין לבין האמא של-הן. התכנים אינם מהפכניים. רמת ההתייחסות היא דומיננטית, בחירה הבולטת בעיני צוב התיאורה. הקהל מגיב, הוא צוחק ממי בוכה או מהדהות, וגם מפני שזה פשוט מצ"חיק. העבודה של שלוש השחקניות היא מאוד מיקצועית ומהוקצעת. מורגש היטב מגע ידו של הבימאי ג'וליאן שגראן.

ברוך שעשני כרצונו

מי שידע שה-8 במרס הוא "יום-האשה הבינלאומי", שיצביע. ל-90 אחוז מכם הידיים נשארו בכיסים. למה? מכיוון שזה לא מעניין או לא חשוב? לא! אלא מפני שזה מפחיד, כל העיסוק הזה בפמיניזם. גברים מפחדים מפמיניזם, ונשים מפחדות להפחיד גברים. עולם כמינהגו נוהג. שאלנו כמה נשים על עצמן.

"טריפ" אינו חוזר בתשובה. כדי לשמור על חילוניתו המוחצת, הוא בודק מדי פעם אם הוא שומר על מרחק קבוע מפסוקי מיקרא בפרט, ומפסוקים בכלל. לנוכח האירועים, נאלץ "טריפ" לקחת חופשה חד-פעמית מסיקור ענייני-התרבות, שבהם הוא עוסק בימי חול, ולבודק מה מסתתר מאחורי הפסוק הנזכר לעיל. אם צעד זה נראה מפתיע, הנה הסיבה:

הסופרת עמליה כהנא-כרמון: האשה נספחת

כהנא-כרמון: הגבר מול האשה ללא ספק. הספרות העברית היא שמורת-טבע, המפגרת הרבה אחרי המצב בשטח. רהינו, אחרי פני הדברים במציאות עצמה. זורק שאלה של זמן.

רוש ספר המטפל בבעייה מרכזית ביותר: הרי קנות, היציאה לפנסיה ומהמירוץ, חרדות האימי-פוטנציה ואיך-האונים, המיתרות. על ספר שיטפל בזה יאמרו מבקרי-הספרות שהוא הסמל לישראל בשנתה ה-40. לכתוב על אשה מזוקנת — הריקנות, הילדים שעובו את הבית, החרדות שמא איננה יותר אשה מושכת, הרגשת המיתרות — זה לכתוב על רבי רים טריוויאליים. זה לכתוב על מה שקורה בעי-רת-הנשים.

● גם גברים כותבים על חרדות של נשים. זכותם. אבל אלה הן נשים כפי שגבר רואה את האשה. לא כפי שהאשה תופסת את עצמה. זה כערך כפי שלא-יהודי יכתוב על להיות יהודי, לעומת האופן שבו יהודי תופס את עצמו.

● את הרשבת שיש למצב פיתרון?

● מדוע יש בליבך מעט סופרות? זה לא בדיוק כך. אני סבורה שסטאטיסטי יס כיום יותר סופרות מתחילות מאשר סופרים מת-חילים.

הבעייה היא אחרת: דרך-המלך של הספרות העברית קובעת מהו המרכז ומהם השוליים. כל האתגרים, הלחצים, המטלות, ההתמודדויות והי-עדים, הערכיים, הפסיכולוגיים והחברתיים, ש-לפניהם ניצב הגבר הישראלי, כגבר, הם הכבואה של החוויה הישראלית, שאותה הספרות אמורה לשקף.

ההתמודדויות, שלפניהן ניצבת האשה הישר-אלית (סדר-קדימויות שונה, או חוויות, שהן ספ-ציפיות לאשה) נתפסות כנספחות לעיקר ושד-ליות, בבחינת עור-כנגדו.

● לדוגמה? למשל, נושא היוקנה. ספר על גבר מזדקן פיי-

המחזאית מרים קייני: מאסר עולם למכי נשים

אני עושה מה שבא לי. אילו היה משהו הנוגע למעמד האשה שהיית יכולה לשנות, מה היית עושה? הייתי משנה את תהליך-החינוך. חוקי-החינוך-החובה צריך להתחיל בגיל שנתיים — לשנות את עולם הדימויים, שעליהם יגדל הדרך הבא.

הייתי מחוקקת חוק הגורר מאסר-עולם על גברים, המכים נשים וילדים.

● את מגדירה את עצמך כפמיניסטית? זה תלוי באיזה מצבירות תופסים אותי. לפע-מים אני נתקלת בפמיניזם דוגמטי וקיצוני, או אני פשוט רוצה שירד לי מהגב. אני מאמינה שצריך לשאוף לשיוויון. זהו מאבק שצריך להיעשות על-די נשים וגברים ביחד. אני אחיה טוב יותר בעולם שבו יש שיוויון בין נשים וגברים.

● יש לך מה להגיד לנשים אחרות לרגל "יום האשה הבינלאומי"? כן, המילה "פמיניזם" לא נוסחת:

קייני: "לעבור דרך המיניות של הגבר" על כימה לגיטימית, בתיאטרון הרפרטוארי. שיי-קה וינברג אמר לי בזמנו "את האשה הראשונה, שאני חותם איתה על חוזה". זה לא נראה או כפריצת-דרך. בתיאטרון קיי-מת אפלייה מועטה. אם טכסט הוא טוב, לא מסתכלים לך מתחת לחגורה כדי לברוק בוה — גבר או אשה. אני לא יוצרת מיסגרת חדשה, אלא יוצרת במיסגרת קיימת, שנוצרה על-ידי גברים. רמת המודעות שלי היא ברעבר. בזמן העבודה

● למה מגיעות נשים מעמות להברה בתחום שלהן? יש פחות נשים מנוסות. ולמה הנשים מנוסות פחות? נשים לא מצפות מעצמן, בתהליך החינוך והי-חיקוי. המודלים-לחיקוי לא תובעים מנשים לש-אוף בגדול. גם המודלים המיידיים — האם, המד-כירה, המורה.

גם בספרות ובתיאטרון לא יוצרים מודלים פעילים של נשים. אם אשה רוצה להיות סופרת או פוליטיקאית, תחומים גבריים, היא צריכה לקחת מודל זכרי כמודל-לחיקוי.

כשהייתי קטנה, דגם-ההזדהות שלי לא היה סינדרלה, אלא רובין הוד. אשה צריכה להיות "כאילו" גבר. כל אוצרי-המילים הנוגעים ליצירה משוייך לעולם הגברי — יצר, יצירה, יצירתיות. היום, כדי לצאת מהמיניות שלי אני צריכה לעבור דרך המיניות של הגבר.

אני לא מגישה שאני פורצת מעגל. אני מר-חיבה אותו קצת. אני המחזאית הראשונה, שהוצגה

התאורנית רחל ניימן: פמיניסטית אינה לסבית

ניימן: "הייתי רוצה לחנך גברים!"

אין שום ררך, שאני יכולה לדעת איך זה להיות גבר. לעיתים נתקלים בהתנגדות מסויימת, לא מאמינים שנשים יכולות לעמוד במעסה הפי-סית. יכול להיות, שלא קיבלתי ביצוע עבודות בגלל זה. אשה בחלט יכולה לעמוד בוה — עובדה. נכון שיש לי פחות כוח פיסי מאשר גבר, אבל די כדי לבצע את העבודה. חוץ מזה, תפקירו של מעצבת-אורה הוא בעיקר ליצור תאורה אסי-תטית, שתשרת את ההצגה, ולא לסחוב את הפי-נסים.

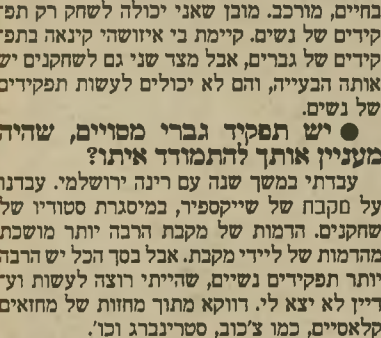
● את מגדירה את עצמך כפמיניסטית? למילה פמיניסטית יש משמעות שלילית בחב"רה הישראלית. אם אגיד שאני פמיניסטית, יגידו לי שאני לסבית, שונאת גברים ומסרסת. אבל אני לא. בכל זאת אני פמיניסטית.

● למה, לדעתך, יש בליבך מעט נשים, שהגיעו להברה במיקצוע שלהן? בתאורה, בניגוד למיקצועות אחרים, יש הרבה נשים. מי שעובד בתור תאורן, בעיקרון אינו אמור להתעסק בצד הפיסי של המיקצוע. זאת אומרת לסחוב פנסים, לתלות אותם, וכל הצד הטכני שקשור לזה. למרות שכפועל מעצבת-התאורה ער-שים גם את זה, יש נשים במיקצוע.

כאונברסיטת תל-אביב נותנים לכל אחד אפי-שרות להתנסות. בארץ יש גם כמה תאורניות, העובדות בתיאטרון הרפרטוארי. הן פרצו דרך, כמו ג'ודי קופפרמן, פליס רוס, רורית מלין, ליא-סמולר. זאת רוגמה אישית מאוד מעודדת. אני מקווה שנשים ימשיכו להיכנס למיקצוע.

● האם בחיך המיקצועיים יש משה-מעט מיוחדת להיותך אשה?

השחקנית אביבה גר: קינאה בתפקידים גבריים

גר: "אין הפלייה בין שחקנים לשחקניות!"

● האם ההצגה, "אני מפחדת ממך, וירגיניה" זוגעת במאבק של נשים ליי-צור, להשתחרר? לא כנושא. אנתנו עוסקים בהצגה בנושאים אישיים יותר, כמו בדידות, טירוף, יחסים עם בן-זוג ופחדים. לא התמקדנו במאבקים חברתיים, למרות שאנחנו מתייחסים לפחדים המלווים תה-ליך-יצירה. הפחדים, שהיו לווי-רגיניה בעבודתה, יכולים להיות גם לגבר באותו מעמד.

● האם לנשים יש בעייה להגיע לה-כרה, בתחום שלהן? בעיקרון לא. אין אפלייה בין שחקנים ושח-קניות, כי יש תפקידים לנשים ולגברים. אבל זה שונה במיקצועות אחרים בתיאטרון. יש הרבה יר-תר בימאים מאשר בימאיות. גם במחזאות, רוב הכותבים הם גברים. כמתוארת הישראלית המי-קורית זה לא פלא. כי הנושאים הזמינים, שאפשר לכתוב עליהם, הם גבריים במהותם — מילחמה, צבא וכו'.

● האם תפקיד גברי מסויים, שהיה מעניין אותך להתמודד איתו? ענדתי במשך שנה עם רינה ירושלמי. עברנו על סקבה של שייקספיר, במיסגרת סטוריו של שחקנים. הרמות של מקבת הרבה יותר מושכת מהרמות של ליירי מקבת. אבל בסך הכל יש הרבה יותר תפקידים נשיים, שהייתי רוצה לעשות ועי-דין לא יצא לי. דווקא מתוך מחוזה של מחזאים קלאסיים, כמו צ'כוב, סטרינברג וכו'.

● האם את מגדירה את עצמך כפמיניסטית? אני פוחדת מהגדרות, אבל אני פמיניסטית, כי אני אשה, כי אני בן-אדם. אני נגד קיפוח מכל סוג שהוא, אבל אני לא משתייכת לשום תנועה.

חמורים

ניד בן-גל וליאת דרור, אחרי 25 הופעות — הופעה אחרונה במוסיאון תל-אביב. אחרי-כך הם טסים לניו-יורק, לעשות כוריאוגרף-פיה להצגה גטו. משם הם ממשיכים לסיבוב-הופעות באירופה.

ליאת דרור וניד בן-גל, ב"חמורים" לקטע הבא: חמורים כמו נשים, כמו ערבים, הם מי-עוט אפור מדוכא. תווית שלילית של עקש-נות, עבודה קשה ושיגרה. המציאות, כמובן, שונה מכל סטריאוטיפ חברתי. החמור הוא מאוד חכם, האשה חזקה, הגבר חלש. בקו-ש יו המון יופי, בצורך הקיומי בעבודה — מיט. בשורה התחתונה: אדם הוא אדם, בלי קשר למין, צבע, גיל וגודל מכוניתו. חלש וחזק, מדכא ומדוכא, גבר ואשה נתונים לב-חירתו/ה האישית, והכל נתון לשנינו.